

MØTE PÅ FOLKVVANG 7. MAI 2013 KL 1900:

95 til stede.

CATO GUHNFELDT: Innsatsen til de to norske jagerflyskvadronene i England under krigen.

Temaet er grundig behandla i forfatterens 3 bøker «Spitfire Saga», og dette referatet skal være ei kortfatta oppsummering av foredraget og støtter seg også noe på en artikkel i Wikipedia. Foredraget inneholdt mange underholdende anekdoter fra ulike forlegningssteder og kamparenaer som stort sett er utelatt her. Det samme gjelder tekniske spesifikasjoner om blei utdypa i en spørreunde etter foredraget.

Spitfireskvadronene er heller stemoderlig behandla av historikerne.

Etter det tyske overfallet på Norge blei skvadronene rekruttert på 3 måter:

1. Utdanna flygere fra Kjeller.
2. Flyktninger via Sverige og over Nordsjøen.
3. Skip i utenriksfart og ikke minst hvalfangere på veg heim.

Skvadron 330 blei etablert i 1941 og vesentlig plassert på Island. De hadde Sunderland-fly.

Skvadron 331 blei oppretta 21/7-41 i Catterick, Yorkshire. Den blei utstyrt med skitne gamle Hurricanes med dårlige motorer og hydraulikk. Etter klager blei den raskt utstyrt med splitter nye Hurricanes MkIIb. Engelskmennene stolte ikke helt på nordmennenes intensjoner og kvalitet, så de blei stort sett brukt i Skottland og på Orknøyene. Her var det mest en krig mot værgudene. I de blåsende og trebare omgivelsene fant mange ureglementære landinger sted. Det var mye hare på øyene, og kostholdet blei prega av det. Nordmennene ville heller ha sild og jakta dessuten ulovlig på gjess og ender. Den viktigste oppgaven var å beskytte den lokale flåtebasen Scapa Flow. Tyske rekognoseringsfly kom hver morgen, men var på det tidspunktet overlegne og blei aldri skutt ned.

I november 1941 fikk skvadronen sine første Spitfire Mk, i mars 1942 en ny modell. 3 nordmenn forulykka på Orknøyene. Nordahl Grieg besøkte skvadronen og skreiv på oppfordring et dikt til mekanikerne som fikk tittelen «Flysoldatenes sang».

...

I januar 1942 blei skvadron 332 etablert under Odd Bulls ledelse på Catterick. Etter hvert blei begge skvadronene samla på North Weald. Situasjonen på Catterick var vanskelig. Vinteren 1942 var hard med opptil 50 cm snø og total mangel på beredskap. Det blei mye snømåking med lungebetennelse og seinere hjernehinnebetennelse blant mekanikerne. Området var også sterkt plaga av tåke.

8.mai 1942 var man i kamp med et tysk fly for første gang. Flygeren skjøt seg tom for ammunisjon, men fulgte tett etter tyskeren og fotograferte den bakfra i detalj. Dette medførte sterke reaksjoner fra britene. Hele B-flighten blei satt på bakken for ei tid.

...

North Weald lå bare 1 times tur fra London, nær landsbyen Epping. Her kom skvadronene i mai og juni 1942. Fritidsaktivitetene blei da straks livligere og resulterte til tider i portforbud.

Den britiske wingcommanderen D.S. Maldon var deres overordna, en klok og grundig leder. Første tokt over Kanalen og fransk jord var et reint rekognoseringsoppdrag, men for sikkerhets skyld lå 12 reine sett undertøy klar ved hjemkomsten.

I hver skvadron var det 25 flygere, 18 fly og fra 150 til 180 bakkemannskaper. Både motor, skrog, instrumenter, våpen, radio og oksygentilførsel måtte fortløpende kontrolleres. Bakkemannskapet arbeida 8-12 og 13-17 og etter behov. De bodde utfra erfaring ikke på flyplassen, men i sykkelavstand fra basen.

Vanlig tokt omfatta 12 fly delt i 3 «flights», Red, Blue, Yellow. Man skulle ta av på 3,10 eller 15 minutters varsel. Det var regulære tokt morgen og ettermiddag.

Det var et klassesamfunn man fikk kontakt med, offiserene fikk egen «batman».

Aktiviteten dabba av ut over 1942 da krigsaktiviteten over England var liten.

Nå blei de satt inn i tokt på kontinentet. Det såkalte Dieppe-raidet var det første, det var en «prøveinvasjon» med 6000 canadiske styrker.

Guhnfeldt fortalte mange anekdoter om folk og dyr, de siste representert ved geitebukken Mads fra 332 og sjæferen Varg fra 331. Like så varsler om dødsfall.

...

I mars 1944 blei skvadronene overført til Bognor ved Kanalkysten, seinere til Tangmere. Våren 1944 var Luftwaffe nedkjempa, og de norske flygerne blei omskolert til lavtflygende bombere. De deltok under invasjonen 6/6-44. De fleste tap skyldtes egen ild. Skvadronsjef Leif Lundberg blei skutt ned av britisk luftvern og omkom. 20/8-44 blei de videresendt til Caen, Frankrike og innkvartert i en eplehage som viste seg å være anlagt over krigsgraver. Dette medførte en del sjukdom, særlig diare. Her forekom også snikskyttere og miner.

Seinere blei de overført til Belgia og Nederland og angreip vesentlig tyske bakkemål. Til siste blei de tilbakeført til North Weald (hvor de involverte seg i et gateslagsmål med 24 skadde omtalt som «The Battle of North Weald»). 20.mai 1945 blei skvadronene overført til Gardermoen og mottatt av Kronprins Olav.

Tapene var større i trening og arbeidsulykker enn i kamp. 72 falt. Om lag 200 fiendtlige fly blei totalt ødelagt og 123 skadd. I tillegg blei det jo ødelagt mange kjøretøyer av ulike slag på bakken i den siste fasen av krigen.